

**Regulamin musztry
Prywatnego Liceum Ogólnokształcącego
o profilu policyjno-wojskowym
i pożarniczym**

Opracowano na bazie Regulaminu Musztry SZ RP

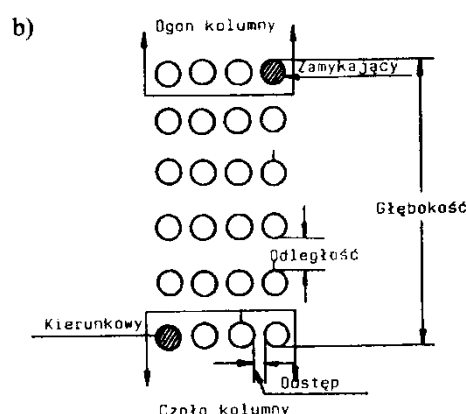
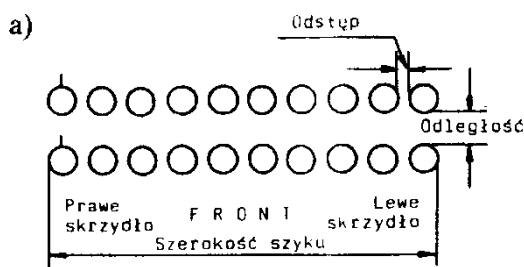
➤ **Musztra** - to ćwiczenia mające na celu naukę postawy zasadniczej i swobodnej, oddawania honorów, formowania szyków, oraz zachowania w i poza szykiem na wzór służb mundurowych (wojska, policji, straży pożarnej).

- Wyróżnia się musztrę indywidualną i zespołową.
- Musztra indywidualna przygotowuje kadeta do występów indywidualnych i pracy w zespole.
- Na każde zajęcia z musztry klasa ma wyglądać identycznie (takie samo umundurowanie).

➤ **Szyk** - to określone ustawienie kadetów do wspólnego wykonania czynności. Kadeci ustawiają się w szyku nakazanym przez dowódcę.

➤ **Elementy szyku**

- **Skrzydło** - lewe i prawe zakończenie szyku;
- **Front** - kierunek ustawienia kadetów;
- **Odstęp** - oddalenie między kadetami lub pododdziałami mierzony wzdłuż frontu szyku (około 1, 2 metra);
- **Odległość** - oddalenie między kadetami, szeregami mierzony w głąb szyku;
- **Szerokość** - odległość między skrzydłami szyku;
- **Głębokość** - odległość między czołem, a ogonem kolumny;
- **Czoło kolumny** - początek kolumny;
- **Ogon kolumny** - koniec kolumny;
- **Kierunkowy** - to poruszający się w danym kierunku kadet, do którego dopasowują swój ruch inni kadeci, kierunkowym jest kadet na prawym skrzydle czoła kolumny. Jeżeli w marszu pada komenda „**Na prawo - PATRZ!**” kierunkowym jest kadet na prawym skrzydle czoła kolumny (prawoskrzydłowy), a jeżeli pada komenda „**Na lewo - PATRZ!**” - kierunkowym jest kadet na lewym skrzydle czoła kolumny (lewoskrzydłowy);
- **Zamykający** - kadet znajdujący się na lewym skrzydle ogona kolumny.

Elementy szyku: a) w ugrupowaniu rozwiniętym, b) w ugrupowaniu marszowym

➤ **Czynności kadetów w szyku**

- **Krycie** - ustawianie się kadetów w rzędzie w linii prostej;
- **Równanie** - ustawianie się kadetów w linii prostej w szeregu;

- **Odstępowanie** – zwiększanie odstępów między kadetami w szyku o określony odstęp;
- **Łączenie** – powrót do pierwotnego szyku.

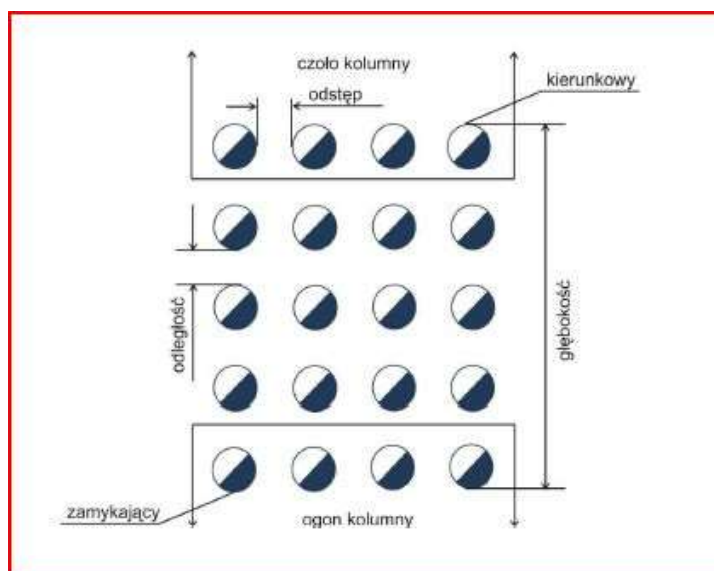
➤ **Szereg i dwuszereg (ugrupowania marszowe i rozwinięte)**

- **Szereg** – to szyk, w którym kadeci stoją obok siebie w odstępie równym szerokości dłoni (mierzone na wysokości łokcia), frontem w jednym kierunku, w linii prostej;
- **Dwuszereg** – to szyk, w którym dwa szeregi kadetów stoją jeden za drugim, frontem w tym samym kierunku w odległości półtorojej długości wyprostowanej ręki z palcami (około 1,2 metra), kadeci drugiego szeregu kryją swoich poprzedników. Dwuszereg jest pełny, jeżeli lewoskrzydłowy jest kryty, niepełny, jeżeli jest niepokryty. W razie potrzeby można tworzyć inne szyki np. trój lub czteroszereg.

Ugrupowanie rozwinięte (dwuszereg)

- **Kolumna** – to szyk, w którym kadeci stoją frontem w jednym kierunku, jeden za drugim, w odległości około 1, 2 metra tworząc rząd (kolumnę pojedynczą) lub dwa i więcej rzędów (kolumnę dwójkową, trójkową itp.) ustawionych w odstępach równych szerokości dłoni. Głębokość kolumny pieszej nie może być mniejsza niż jej szerokość.
- **Linia kolumn** – szyk, w którym kolumny pododdziałów stoją jedna obok drugiej na tej samej wysokości, w ustalonych odstępach, czołem (przodem) w jednym kierunku.

Ugrupowanie marszowe (kolumna czwórkowa)

➤ **Rozkazy i komendy**

- rozkazy i komendy w musztrze przekazuje się ustnie. W marszu komendy i rozkazy przekazują wzdłuż kolumny dowódcy pododdziałów.
- **Komenda** - to krótki rozkaz podany słownie do natychmiastowego wykonania, a gdy dotyczy grupy kadetów lub pododdziału (oddziału) - również do wykonania jednoczesnego i jednolitego.

Komenda składa się z zapowiedzi i hasła. Jest kilka komend zawierających tylko hasło, np.: „**BACZNOŚĆ!**”, „**SPOCZNIJ!**”. Zapowiedź komendy podaje się wyraźnie, głosem donośnym, przeciągając ostatnią zgłoskę. Hasło komendy (wydrukowane w regulaminie dużymi literami) podaje się po krótkiej przerwie, głośno, wyraźnie, krótko i dobitnie. Po hasle należy wykonać komendę. Aby zwrócić uwagę pododdziałów lub poszczególnych kadetów, w zapowiedzi komendy wymienia się nazwę pododdziału lub nazwisko kadeta np.: „**Pluton pierwszy w szeregu - ZBIÓRKA!**”, „**Kadet Kowalski, w prawo - ZWROT!**”.

Wszystkie komendy podawane pododdziałom (kadetom) w miejscu poprzedza się komendą „**BACZNOŚĆ!**”. Wyjątkiem są te, które składają się z samego hasła, i wezwania skierowane do pododdziałów (np. „**Pluton pierwszy!**”) lub do kadeta (np. „**Kadet Kowalski!**”). Aby przerwać niewłaściwie wykonywaną czynność, powrócić do poprzedniego położenia oraz umożliwić poprawne jej wykonanie, podaje się komendę „**WRÓĆ!**”. Podczas podawania komend i wydawania rozkazów poszczególnym kadetom - do wykonania czynności musztry - wymienia się jedynie nazwisko kadeta (poprzedzając to słowem kadet). Kadeci (pododdziały, oddziały) wyposażeni w inne niż wymienione w regulaminie rodzaje sprzętu wykonują czynności musztry zgodnie z ustaleniami przełożonych.

➤ **Dowódca w szyku**

- Dowódca w szyku ugrupowania zajmuje miejsce, z którego może najdogodniej dowodzić. Dowódcy niższych szczebli znajdują się w miejscach przewidzianych dla nich w regulaminie i mogą występować z szyku tylko na komendę lub za zezwoleniem dowódcy ugrupowania. Dowódca, podając komendę kadetom w ugrupowaniu rozwiniętym, stoi na środku przed frontem szyku w odległości umożliwiającej obserwowanie skrzydeł lub większej części szyku bez konieczności odwracania głowy. Dowódca maszerujący na czele pododdziału podaje komendy bez zatrzymywania się, zwracając głowę w lewo. W czasie marszu mogą wychodzić z szyku, aby podać komendy i sprawdzić sposób ich wykonania. Podczas samodzielnego marszu klasy lub drużyny ich dowódcy mogą wychodzić z szyku, aby podać komendy i sprawdzić ich wykonanie. Jeżeli dowodzenie pododdziałem (kadetem) przejmuje inny dowódca, wykładowca lub prowadzący zajęcia, poprzedza to zapowiedzią zawierającą nazwę tego pododdziału (kadet i nazwisko) oraz zwrotem - „**Na moją komendę!**” (np. „**Pluton pierwszy - na moją komendę!**”, „**Kadet Kowalski - na moją komendę!**”).

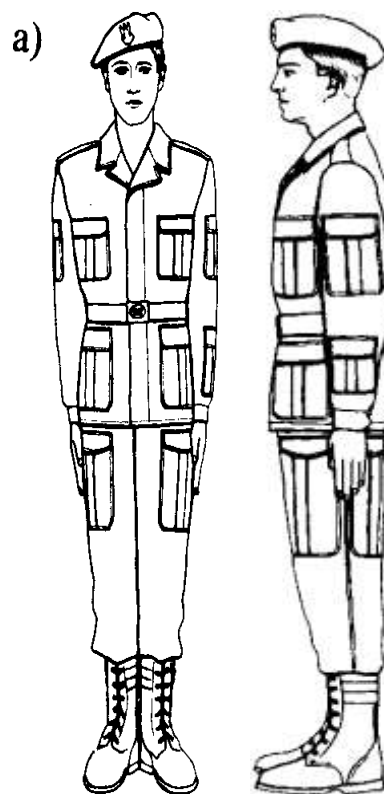
➤ **Musztra indywidualna**

- Kadet przyjmuje postawę zasadniczą na komendę „**BACZNOŚĆ!**” oraz bez tej komendy w następujących przypadkach:

- ✓ na zapowiedź komendy niepoprzedzonej komendą „BACZNOŚĆ!”;
- ✓ po wykonaniu komendy „ZBIÓRKA!” i podczas:
  - wydawania lub przyjmowania rozkazów;
  - składania meldunku i przedstawiania się;
  - oddawania honorów w miejscu;
  - podawania komend w miejscu.

➤ **Postawa zasadnicza**

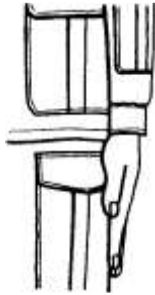
- to pozycja przyjmowana przez kadetów do wykonania nakazanych czynności lub do wystąpień służbowych. W postawie zasadniczej kadet stoi nieruchomo. Ciężar ciała spoczywa równomiernie na obu stopach. Pięty są złączone, stopy zaś rozwarte na szerokość środkowej części podeszwy buta. Nogi w kolanach wyprostowane, mięśnie nóg lekko naprężone. Tułów wyprostowany. Brzuch lekko wciągnięty, ramiona cofnięte do tyłu - na jednakowej wysokości i równoległe do linii frontu. Ręce opuszczone i wyprostowane w łokciach. Palce zwarte i wyprostowane; palec środkowy ułożony wzdłuż szwu spodni. Głowa podniesiona, wzrok skierowany na wprost, usta zamknięte.

- Układ rąk podczas postawy zasadniczej:

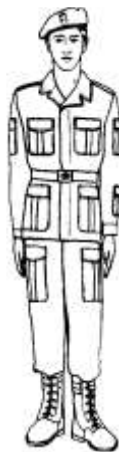
z przodu:

z boku:

➤ **Postawa swobodna**

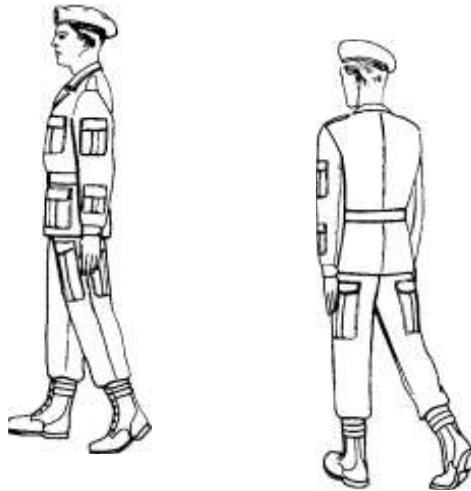
- to pozycja umożliwiająca kadetowi częściowy odpoczynek podczas wykonywania regulaminowych czynności. Przyjmuje się ją na komendę „**SPOCZNIJ!**” oraz samoczynnie w sytuacjach określonych w regulaminach, np. po odliczeniu. Na komendę „**SPOCZNIJ!**” kadet energicznie wysuwa lewą nogę w lewo w skos na odległość równą połowie długości stopy. Ciężar ciała spoczywa na prawej nodze. Ręce opuszczone swobodnie, palce ułożone dowolnie. Kadet ma swobodę ruchów, lecz nie wolno mu rozmawiać w szyku. W razie potrzeby poprawia umundurowanie i oporządzenie, a także równanie i krycie. Jeżeli przez dłuższy czas pozostaje w postawie swobodnej, może zmienić położenie nóg w ten sposób, że cofa lewą do prawej, a następnie wysuwa

prawą i
odwrotnie. Za
zezwoleniem dowódcy
może także chwilowo
opuścić szyk.

➤ Zwroty

- zwroty w miejscu wykonuje się na komendę: **„W lewo (w prawo, w tył) – ZWROT!”**. Zwroty w lewo i w tył wykonuje się w stronę lewej ręki, na obcasie buta lewej nogi i czubku prawego buta, energicznie dostawiając najkrótszą drogą nogę pozostawioną w tyle. Zwrot w prawo - odwrotnie. W czasie zwrotu górna część ciała pozostaje jak w postawie zasadniczej; nóg w kolanach nie zgina się.

➤ Marsz, bieg i zatrzymywanie

- Marsz rozpoczyna się z postawy zasadniczej lewą nogą. Wykonuje się go krokiem defiladowym lub zwykłym, natomiast marsz w miejscu — tylko krokiem zwykłym. Marsz poprzedza komenda np.: **„Kadet Kowalski, kierunek na wprost (w lewo, w prawo, w tył na lewo, w tył na prawo, w lewo w skos, w prawo w skos) —**

MARSZ!" lub „**Kadet Kowalski, za mną - MARSZ!"**.

- Po każdej komendzie pierwsze trzy kroki wykonuje się krokiem defiladowym na wprost (z wyjątkiem marszu w miejscu).

➤ **Krok defiladowy** stosuje się:

- rozpoczynając marsz (pierwsze trzy kroki);
- w marszu po komendzie „**BACZNOŚĆ!**”;
- w marszu po zapowiedzi komendy dotyczącej zatrzymania się.;
- w czasie występowania z (wstępowania do) szyku.

➤ Kadet rozpoczynając marsz krokiem defiladowym, podnosi stopę na wysokość około 10 cm i stawia ją sprężysto z lekkim przybiciem. Tułów ma wyprostowany, pierś podaną do przodu, wzrok skierowany na wprost, palce stóp obciążone, stopa równoległa do podłoża. Ruchy rąk wykonuje na przemian w następujący sposób: robiąc wymach ręką do przodu, zgina ją w łokciu i płynnie przenosi tak, aby mały palec dłoni znalazł się na wysokości górnej krawędzi sprzączki pasa głównego. Dłoń ułożona skośnie, palce złączone i wyprostowane, a krawędź kciuka skierowana w stronę tułowia - w odległości około 5 cm od piersi. Rękę przenosi do tyłu (nie skręcając dłoni) najkrótszą drogą, do oporu w stawie łokciowym i barkowym. Długość kroku - 60-80 cm. Tempo marszu 112-116 kroków na minutę.

➤ **Krok zwykły**

obowiązuje na terenie szkoły, miasta, osiedli itp. oraz podczas śpiewu w marszu. Kadeci, występujący indywidualnie, a także w czasie podchodzenia do (odchodzenia od) przełożonego. Maszerując

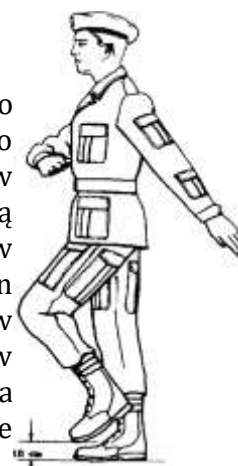

krokiem zwykłym kadet ma głowę uniesioną, tułów wyprostowany, wymach rąk swobodny - w takt marszu. Długość kroku - 60-70 cm, tempo 112-116 kroków na minutę. Podczas uroczystości, w czasie marszu krokiem zwykłym, obowiązuje taki wymach ręki, jak w marszu krokiem defiladowym. Z kroku defiladowego do zwykłego przechodzi się na komendę „**SPOCZNIJ!**”. Kadet stawia jeszcze jeden krok defiladowy i rozpoczyna marsz krokiem zwykłym. Zmienia krok na zwykły również bez komendy, po pierwszych trzech krokach rozpoczynających marsz. Komendy podaje się na lewą nogę.

➤ **Marsz w miejscu**

wykonuje się na komendę „**W miejscu - MARSZ!**”; zarówno rozpoczynając marsz w miejscu jak i podaną do przejścia z ruchu do marszu w miejscu. W pierwszym przypadku kadet rozpoczyna marsz w miejscu lewą nogą. W drugim przypadku komendy podaje się na dowolną nogę. Następny krok kadet wykonuje jeszcze w ruchu, po czym maszeruje w miejscu. Marsz ten polega na podnoszeniu i opuszczaniu na przemian prawej i lewej nogi na wysokość około 10 cm z jednoczesnym ruchem rąk w takt marszu (jak podczas marszu w ruchu). Aby kadet maszerujący w miejscu ruszył naprzód, podaje się komendę „**Na wprost — MARSZ!**” na lewą nogę. Kadet wykonuje jeszcze jeden krok w miejscu, następnie rozpoczyna marsz na wprost.

➤ **Bieg z miejsca i z marszu**

wykonuje się na komendę: „**Biegiem - MARSZ!**”. Na zapowiedź komendy kadet ugina ręce w łokciach, a na hasło rozpoczyna bieg lewą nogą, pochylając tułów lekko do przodu i poruszając rękami w takt biegu. Długość kroku 80-100 cm, tempo biegu 160-180 kroków na minutę. Hasło komendy do przejścia z kroku zwykłego do biegu podaje się na lewą nogę. Kadet robi wówczas jeszcze jeden krok i rozpoczyna bieg.

Na hasło komendy „**Zwykły - KROK!**”, podane na dowolną nogę, kadet zwalnia bieg stawiając w tym tempie jeszcze trzy kroki i rozpoczyna marsz nakazany krokiem.

➤ **Kierunek marszu** zmienia się na komendę:

„Kierunek — **W LEWO!** (w prawo, w tył na prawo, w tył na lewo, w lewo w skos, w prawo w skos)” lub według wskazanego przedmiotu terenowego. Na hasło komendy kadet robi trzy kroki na wprost, a następnie zmienia kierunek marszu na nakazany i maszeruje dalej.

➤ **Zatrzymanie**

następuje na komendę, np. „**Kadet Kowalski - STÓJ!**”. Po zapowiedzi kadet zaczyna maszerować krokiem defiladowym, a po hasle daje jeszcze jeden krok, przystawiając energicznie - do drugiej nogi - nogę, na którą padło hasło, po czym przyjmuje postawę zasadniczą.

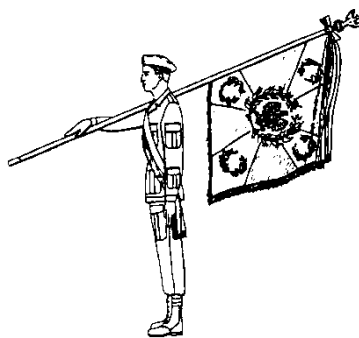
Aby zatrzymać biegnącego kadeta, podaje się komendę „**Zwykły - KROK!**”, a następnie komendę, np.: „**Kadet Kowalski - STÓJ!**”.

➤ **Chwyty sztandarem**

- **W postawie zasadniczej** ze sztandarem u nogi (rys. a poniżej) sztandarowy trzyma sztandar postawiony na trzewiku drzewca przy prawej nodze na linii czubka buta. Drzewce przytrzymuje prawą ręką powyżej pasa głównego, łokieć prawej ręki lekko przyciska do ciała. **W postawie swobodnej** również trzyma sztandar przy prawej nodze.
- Sztandarem wykonuje się następujące chwyt: „**na ramię**”, „**prezentuj**” i „**do nogi**”.
- Wykonując chwyt „**na ramię**” (rys. b poniżej), sztandarowy kładzie drzewce prawą ręką (pomagając sobie lewą) na prawe ramię i trzyma je pod kątem 45°. Płat sztandaru musi być oddalony od barku na szerokość około -30 cm.

Rys. a. Sztandarowy w postawie zasadniczej ze sztandarem

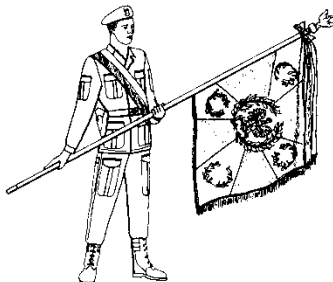
Rys. b. Sztandarowy po wykonaniu chwytu „na ramię”

Rys. c. Sztandarowy po wykonaniu chwytu „prezentuj”

- Wykonując chwyt „**prezentuj**” (rys. c powyżej) z położenia „do nogi”, podnosi sztandar prawą ręką i ustawia w położeniu pionowym przy prawym ramieniu (dłoń prawej ręki znajduje się na wysokości barku), następnie lewą ręką chwytą drzewce sztandaru tuż pod prawą, po czym opuszcza prawą rękę na całą długość, obejmując nią dolną część drzewca.
- Wykonując chwyt „**do nogi**” z położenia „prezentuj” lub z położenia „na ramię”, przenosi sztandar prawą ręką (pomagając sobie lewą) do nogi.
- **Salutowanie** sztandarem w miejscu (rys. d poniżej) wykonuje się z postawy „prezentuj”. Gdy odbierający honory zbliży się na 5 kroków, sztandarowy robi zwrot w prawo w skos, z jednoczesnym wysunięciem lewej nogi w przód na odległość jednej stopy (30 cm), i pochyla sztandar w przód pod kątem do 45°. W tej postawie

pozostaje dopóty, dopóki odbierający honory nie znajdzie się w odległości kroku za sztandarem. Wówczas przenosi sztandar do postawy „prezentuj”. W marszu salutuje się, opuszczając sztandar z położenia „na ramię” w taki sam sposób jak w miejscu. Sztandarowy pochyla sztandar na komendę „**Na prawo – PATRZ!**”, natomiast bierze na ramię na komendę „**BACZNOŚĆ!**”.

Rys d. Sztandarowy salutujący sztandarem w miejscu przez pochylenie

➤ **Zachowanie się kadetów w szyku**

- Kadet, przed którym przechodzi przełożony, oraz jego sąsiedzi (jeden z prawej i jeden z lewej strony) przyjmują postawę zasadniczą. Powracają do postawy swobodnej, gdy przełożony minie prawego (lewego) sąsiada.
- Kadet wywołany z pierwszego szeregu, np.: „**Kadet Kowalski!**”, przyjmuje postawę zasadniczą i odpowiada głośno „**Jestem!**”. Na komendę „**WYSTĄP!**” występuje trzy kroki na wprost i staje w postawie zasadniczej. Na jego miejsce wstępuje natychmiast stojący za nim kadet z drugiego szeregu.
- Kadet wskazany bez podania nazwiska przyjmuje postawę zasadniczą, wymienia swój stopień i nazwisko np. „**kadet Kowalski**”.
- Kadet wywołany z drugiego szeregu (również skrzydłowy) zachowuje się jak kadet wywołany z pierwszego szeregu; a występuje pięć kroków; dwa kroki - krokiem zwykłym, trzy następne zaś - krokiem defiladowym w następujący sposób: robi wykrok lewą nogą, lewą ręką dotyka lewego ramienia swojego poprzednika, po czym cofa lewą nogę do prawej. Na ten znak kadet pierwszego szeregu robi prawą nogą krok w prawo w skos do przodu. Po przejściu wywołanego wraca na swoje miejsce, dając lewą nogą krok w lewo w skos do tyłu. Postępuje podobnie, gdy wywołany wraca na swoje miejsce. Uważa przy tym, aby krok w prawo w skos zrobić równocześnie z wykonaniem zwrotu w tył przez powracającego kadeta.
- Na komendę „**WSTĄP!**” wywołany robi w tył zwrot, wraca na swoje miejsce w taki sam sposób, jak podczas występowania i przyjmuje taką postawę, jak pododdział. Natomiast kadet, który zajmował jego miejsce, wraca do drugiego szeregu, robiąc dwa kroki do tyłu (bez zwrotu i wymachu rąk).
- Komendy „**WYSTĄP!**” i „**WSTĄP!**” podaje się również grupie kadetów.
- Jeżeli komenda „**WYSTĄP!**” dotyczy kilku kadetów stojących w pierwszym szeregu, występują oni jednocześnie. Stojący obok siebie w drugim szeregu występują kolejno, zaczynając od prawego; natomiast kadeci, którzy nie stoją w tym szeregu obok siebie - jednocześnie.
- Na komendę „**WSTĄP!**” wywołani kadeci robią w tył zwrot i wracają na swoje miejsce jednocześnie lub w kolejności występowania z szyku.
- W wypadku ustawienia pododdziału w wąskim miejscu (korytarzu itp.) wywołany kadet (grupa) występuje krok przed szyk.

- Kadet wywołany z trzeciego szeregu lub z kolumny w miejscu, na komendę „**WYSTĄP!**” przechodzi za plecami kadetów swojego szeregu na prawą stronę kolumny lub na stronę wskazaną przez dowódcę. Następnie - maszeruje wzdłuż kolumny i występuje trzy kroki przed front szyku. Kadet wywołany z czoła kolumny również występuje trzy kroki przed front szyku, a na jego miejsce wstępuje kadet kryjący go. Natomiast kadet wywołany z drugiego szeregu kolumny występuje w sposób podany dla dwuszeregu. Na komendę „**WSTĄP!**” kadet postępuje w sposób opisany w punkcie dot. wstępowania pojedynczego kadeta.
- Kadet wywołany z kolumny w marszu przechodzi za plecami kadetów swojego szeregu na prawą stronę kolumny i maszeruje na wysokości swojego szeregu w odstępnie jednego kroku od prawoskrzydłowego. Wywołany w marszu do przełożonego podchodzi do niego z lewej strony. Jeżeli przełożony nie zatrzyma się, maszeruje obok niego (na tej samej wysokości) i po oddaniu honorów melduje się w marszu. Na komendę „**WSTĄP!**” oddaje honory, zatrzymuje się i po zwrocie w miejscu w odpowiednim kierunku wraca na swoje miejsce w szyku.
- Na komendę „**Do mnie!**” kadet nieznajdujący się w szyku idzie krokiem zwykłym najkrótszą drogą do wzywającego, zatrzymuje się trzy kroki przed nim w postawie zasadniczej, oddaje honory i melduje się, np.: „**Melduję się na rozkaz**”.
- Kadet wywołany z szyku w miejscu opuszcza go jak przy występowaniu. Dalsze czynności wykonuje jak kadet wywołany spoza szyku. Na komendę „**WSTĄP!**” oddaje honory, robi zwrot w miejscu we właściwym kierunku i krokiem zwykłym wraca najkrótszą drogą na swoje miejsce.
- Na komendę „**Beret/Czapkę – ZDEJMIJ!**” kadet zdejmuje nakrycie głowy prawą ręką i przekłada je do lewej, swobodnie opuszczonej ręki. Trzyma je stroną wewnętrzną do siebie (uda nogi), przodem przed siebie, jak na rysunkach poniżej:

Sposób trzymania zdjętego nakrycia głowy – czapki i beretu.

- Na komendę „**Beret/Czapkę – WŁÓŻ!**” kadet chwyta prawą ręką za obrzeże beretu/daszek czapki i dwiema rękami nakłada go/ją na głowę.
- W przypadku jednoczesnego wydawania komendy kadetom wszystkich typów klas, komenda dotyczy każdego nakrycia głowy, bez względu na to czy osoba ją wydająca wskazała beret, czy czapkę.

➤ Hierarchia w Prywatnym Liceum Ogólnokształcącym

- Organizacja opiera się na hierarchicznym podporządkowaniu kadetów.
- Kadet w stosunku do innych kadetów może być przełożonym, podwładnym, starszym lub młodszym, jak również równym.

- Przełożonym jest osoba należąca do kadry nauczycielskiej, w tym w pierwszej kolejności dyrektor szkoły i jego zastępcy oraz wychowawca klasy, nauczyciele, osoby prowadzące zajęcia lub szkolenie, instruktorzy lub wyznaczeni opiekunowie klas.
- Starszym może być dowódca, jego zastępca lub kadet wyższej klasy z wyższym stopniem albo wymaganym doświadczeniem.
- W wystąpieniach lub podczas meldowania, gdy występuje dwóch lub więcej kadetów, zawsze jeden jest starszym lub przełożonym.
- Kadet może stać się starszym lub przełożonym w stosunku do kadetów niepodporządkowanych mu w zakresie organizacyjnym podczas wyznaczonych grup i zadań. Zostaje on wtedy uprawniony do wydawania rozkazów jednocześnie biorąc odpowiedzialność za grupę.
- Jeżeli na wyjeździe, zorganizowanym wyjściu lub szkoleniu są 2 lub więcej klas to dowództwo obejmuje dowódca najstarszej klasy, a jeżeli klas najstarszych jest kilka – dowództwo obejmuje wskazany przez opiekuna dowódca klasy lub kadet z najwyższym stopniem.
- Na zajęciach z przedmiotów kierunkowych (edukacja wojskowa, policyjna, strażacka) obowiązuje bezwzględny nakaz podporządkowania się prowadzącemu zajęcia, przełożonemu, opiekunowi klasy, dowódcy lub jego zastępcy.
- Jeżeli dowódca i jego zastępca są nieobecni, uprawnienia dowódcy przejmuje kadet wskazany przez prowadzącego zajęcia (przełożonego).
- Hierarchia w szkole (pod względem mundurowym):
  - ❖ Dyrekcja szkoły;
  - ❖ Kadra nauczycielska (wychowawcy klas, nauczyciele, wykładowcy, instruktorzy, inne osoby prowadzące zajęcia, wyznaczeni opiekunowie klas);
  - ❖ Dowódcy i ich zastępcy;
  - ❖ Kadeci.

➤ Oddawanie honorów

- jest oznaką szacunku dla tradycji, symboli (barw i znaków) narodowych, wojskowych, policyjnych i strażackich, przełożonych i starszych stopniem, a także przejawem koleżeństwa, dobrego wychowania, dyscypliny i spistości.

- **W miejscu, w nakryciu głowy** kadet salutuje w postawie zasadniczej. Z chwilą zbliżenia się przełożonego na trzy kroki zwraca głowę w jego stronę, „frontuje” (wykonuje zwrot w kierunku przełożonego) oraz wykonuje zwrot głowy i podnosi szybkim ruchem do obrzeża beretu/daszka czapki (prawą rękę tak ułożoną, aby przedramię i dłoń oraz złączone palce - wskazujący i środkowy - tworzyły linię prostą; pozostałe palce dłoni są złożone i przyciśnięte kciukiem. Wystającą część palca środkowego przykładają - od strony palca wskazującego - do obrzeża beretu/daszka czapki nad kątem prawego oka; dłoń jest zwrócona ku przodowi, łokieć zaś skierowany w dół i na prawo w skos. Gdy przełożony minie kadeta, kończy on salutowanie, opuszczając szybkim ruchem rękę do położenia w postawie zasadniczej, z jednoczesnym zwrotem głowy na wprost, po czym przyjmuje postawę swobodną. Salutując w miejscu (np. podczas meldowania się), przytrzymuje rękę przy nakryciu głowy przez sekundę.

- **W miejscu, bez nakrycia głowy** kadet przyjmuje postawę zasadniczą, „frontuje” i wykonuje skłon głowy. Po podejściu do przełożonego oraz przed odejściem od niego oddaje honory przez przyjęcie postawy zasadniczej i skłon głowy.
- **W marszu, w nakryciu głowy** kadet salutuje z jednoczesnym zwróceniem głowy w stronę przełożonego, przy czym lewa ręka przyłożona lekko dłonią do uda pozostaje nieruchoma. Palce ręki są złączone i wyprostowane. Salutowanie rozpoczyna trzy kroki przed przełożonym, a kończy po minięciu go. Podczas wyprzedzania rozpoczyna salutowanie w momencie zrównania się z przełożonym, a kończy po przejściu trzech kroków. Jeżeli przełożony wyprzedza kadeta, ten zaczyna salutować w chwili zrównania się z nim, a kończy po przejściu trzech kroków.
- **W marszu, bez nakrycia głowy** kadet wykonuje skłon głowy w kierunku przełożonego w odległości trzech kroków. Obie ręce ma opuszczone - jak w postawie zasadniczej.
- Jeżeli kadet jest w nakryciu głowy, a ma niesprawną prawą rękę lub zajęte obie ręce, to w celu oddania honorów w miejscu przyjmuje postawę zasadniczą, „frontuje” i wykonuje skłon głowy. W marszu wykonuje skłon głowy w stronę przełożonego w odległości trzech kroków. Kadet podtrzymujący lewą ręką inną osobę nie uwalnia tej ręki w czasie oddawania honorów. Jeżeli kadet biegnie, to przy oddawaniu honorów przechodzi do kroku zwykłego.
- W grupie kadetów znajdujących się w wąskim przejściu, na schodach lub na korytarzu, ten który pierwszy zauważy zbliżającego się przełożonego (dyrektora, nauczyciela, wykładowcę) lub starszego stopniem wydaje komendę „**PRZEJŚCIE!**”. Kadeci zatrzymują się, przepuszczają przechodzącego, oddają honory przez ustawienie się przodem i przyjęcie postawy zasadniczej.
- W warunkach umożliwiających swobodne mijanie się kadeci dopasowują swoje zachowanie do zasad poszanowania przełożonych (starszeństwa), ogólnych reguł ruchu i okoliczności (sytuacji).
- W czasie trwania zajęć lekcyjnych, w przypadku gdy do sali wykładowej wchodzi przełożony (dyrektor, inny nauczyciel, wykładowca) dowódca klasy lub kadet, który pierwszy zauważył przełożonego podaje komendę „**POWSTAŃ - BACZNOŚĆ!**” - po czym wszyscy kadeci wstają, stają przodem do przełożonego i przyjmują postawę zasadniczą. Przełożony dziękuje i zezwala na przyjęcie postawy swobodnej (siedzącej). Zgromadzeni siadają równocześnie z przełożonym lub na polecenie dowódcy klasy po komendzie: „**PROSZĘ SIADAĆ - SPOCZNIJ!**”. W momencie

wychodzenia przełożonego z sali, wszyscy kadeci **bez komendy** wstają, stają przodem do przełożonego i przyjmują postawę zasadniczą, a po jego wyjściu z sali – siadają.

- Kadet, przełożony, wykładowca przyjmujący honory ma obowiązek odpowiedzieć na nie w sposób podany w regulaminie.
- Podwładni i młodsi stopniem oddają honory pierwsi, a kadeci równi stopniem jednocześnie.
- W szkole i innych pomieszczeniach, w których prowadzone są zajęcia honory oddaje się przełożonym lub starszym stopniem przez powstanie, przyjęcie postawy zasadniczej i skłon głowy.
- W miejscach, w których tą samą osobą spotyka się kilkakrotnie w krótkich odstępach czasu, np. w czasie przerw w lekcjach, zajęciach szkoleniowych honory oddaje się tylko podczas pierwszego spotkania.

➤ **Kadeci zobowiązani są oddawać honory:**

- Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej;
- marszałkom Sejmu i Senatu;
- Prezesowi Rady Ministrów;
- ministrom resortów reprezentujących poszczególne rodzaje służb;
- przełożonym, starszym i równym stopniem;
- fladze państwowej i proporcowi Prezydenta RP podczas ich podnoszenia i opuszczania, banderze wojennej podczas wchodzenia na okręt i schodzenia z okrętu oraz sztandarom policyjnym, wojskowym i strażackim;
- symbolom i miejscom upamiętniającym bohaterską walkę i męczeństwo narodu i innych narodów, jeżeli są tam wystawione posterunki honorowe;
- w czasie uroczystości pogrzebowych z policyjną, wojskową lub strażacką asystą honorową;
- w czasie oficjalnego wykonywania lub odtwarzania hymnu RP, hymnów innych państw, hymnu szkoły, hasła Wojska Polskiego, sygnału „Służba wartownicza”, melodii „Śpij kolego” lub „Cisza” – kadeci występujący indywidualnie w umundurowaniu przyjmują postawę zasadniczą, a jeśli są w nakryciu głowy – salutują.
- zaproszonym na uroczystości szkolne gościom: służb mundurowych, przedstawicielom organów administracji państwowej i samorządowej oraz przedstawicielom szkół wyższych, współpracujących z Edukacją Lubasz.

➤ **Meldunek**

- jest to zwięzła informacja, którą podwładny przekazuje przełożonemu.

- Meldunek składa się: podając formę grzecznościową (pan/pani), stopień (wojskowy, policyjny, strażacki) lub cywilny (np. dyrektorze), swoje stanowisko (np. dowódca klasy) swój stopień (młodszy kadet, kadet, starszy kadet,...), swoje nazwisko, cel przybycia lub czynność wykonywaną przez pluton (klasę) np.:

„ Kadet Kowalski, dowódca klasy (plutonu), melduje klasę (pluton) w trakcie zajęć z musztry, stan klasy (plutonu) 20, obecnych 18.”

„Pani Dyrektor, kadet Igrkowski melduje się na rozkaz.”

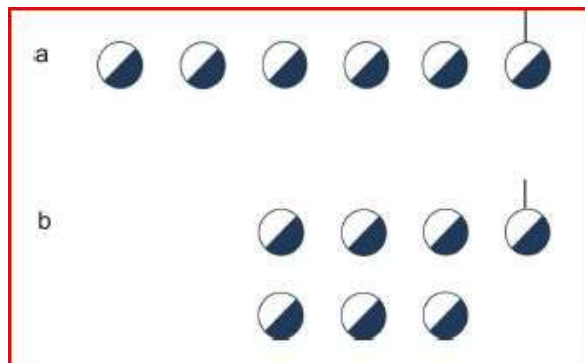
- Meldunki składa się w następujących sytuacjach:
  - ❖ po wykonaniu zadania;
  - ❖ podczas zbiórki klasy przed zajęciami i na zajęciach;
  - ❖ po przybyciu do przełożonego – o celu przybycia;
  - ❖ podczas rozpoczęcia rozmowy z przełożonym (dyrektor, nauczyciel, prowadzący zajęcia, instruktor, dowódca).
- Wzór meldunku przed zajęciami:

„ Kadet Kowalski, dowódca klasy (plutonu), melduje klasę (pluton) gotowy do zajęć, stan klasy (plutonu) 20 ,obecnych 18, nieobecnych 2, nieobecnych doraźnie potrzebami szkoły 1, nieprzygotowanych do zajęć brak, braki w umundurowaniu 2 (imiona i nazwiska, wskazane braki w umundurowaniu).”

➤ MUSZTRA ZESPOŁOWA

➤ Drużyna

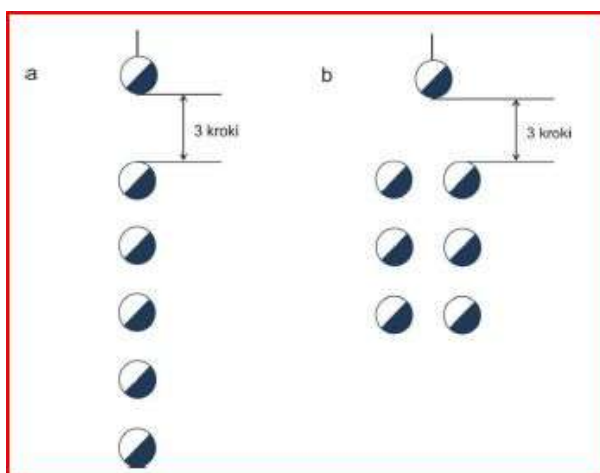
- **W ugrupowaniu rozwiniętym** drużyna występuje w następujących szykach:
a) w szeregu; b) w dwuszeregu.

- **W ugrupowaniu marszowym** drużyna występuje w następujących szykach:

a) w rzędzie (rys. a); b) w kolumnie dwójkowej (rys. b).

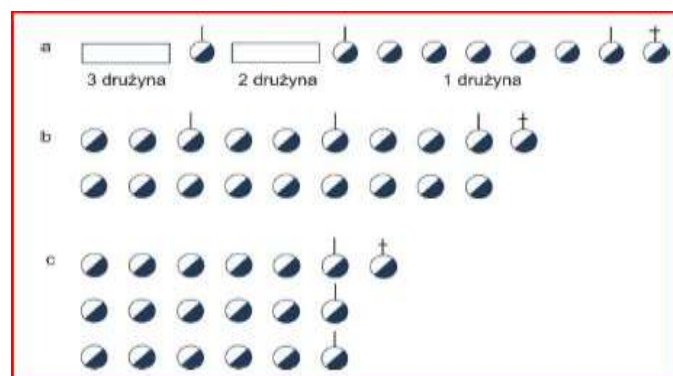
- Aby ustawić kadetów w szyku dowódca zarządza **zbiórkę**.
- Na zapowiedź komendy, np.: „**Pierwsza drużyna!**”, lub na komendę „**BACZNOŚĆ!**” kadeci zwracają się frontem do dowódcy i przyjmują postawę zasadniczą. Następnie dowódca podaje zapowiedź, np.: „**W dwuszeregu!**”, i staje w postawie zasadniczej w miejscu, w którym chce ustawić pododdział. Na hasło „**ZBIÓRKA!**” kadeci biegną do dowódcy i stają w nakazanym szyku, w postawie zasadniczej i w tym samym co on kierunku (jeżeli nie nakazał inaczej). Kadet prawoskrzydłowy staje z lewej strony dowódcy, a na zbiórce w kolumnie (rzędzie) - za nim. Rozpoczynając formowanie szyku, dowódca wychodzi przed front pododdziału na taką odległość, aby mógł objąć go wzrokiem lub wykonuje wykrok prawą nogą z jednoczesnym zwrotem w lewo.
- Aby wyrównać i pokryć w szyku, dowódca podaje komendę „**SPOCZNIJ!**”.
- Dowódca może również nakazać zbiórkę w innym miejscu lub kierunku. Określa to w komendzie, np.: „**Pierwsza drużyna, w dwuszeregu (w kolumnie dwójkowej), na drodze, prawe skrzydło (czoło) na wysokości trybuny, frontem do budynku szkoły - ZBIÓRKA!**”. Jeżeli zbiórkę nakazuje się ponownie, można podać komendę „**Pierwsza drużyna, w dwuszeregu, na poprzednim miejscu - ZBIÓRKA!**”.
- Aby sformować kolumnę w marszu — na komendę np.: „**Druga drużyna, w kolumnie dwójkowej, za mną, w marszu - ZBIÓRKA!**” - dwójka czołowa maszeruje za dowódcą drużyny w odległości trzech kroków, reszta kadetów dołącza do niej.
- Dowódca może również nakazać zbiórkę w wyznaczonym miejscu i kierunku marszu, podając komendę np.: „**Druga drużyna, w kolumnie dwójkowej, na drodze w kierunku bursy, w marszu - ZBIÓRKA!**”.
- Na komendę „**ROZEJŚĆ SIĘ!**” kadeci natychmiast rozchodzą się w dowolnych kierunkach. Dowódca może w komendzie określić miejsce, w którym mają przebywać, np.: „**Na parking - ROZEJŚĆ SIĘ!**”, „**Do klasy (biegiem) - ROZEJŚĆ SIĘ!**”, lub kierunek rozejścia się, np.: „**Od czoła, w prawo - ROZEJŚĆ SIĘ!**”, „**W tył - ROZEJŚĆ SIĘ!**”. Komendę „**ROZEJŚĆ SIĘ!**” można podać w każdym szyku w miejscu lub w marszu.
- **Równanie i krycie** w szyku kadeci wykonują samoczynnie po komendzie „**SPOCZNIJ!**” albo na komendę „**Równaj - W PRAWO! (W LEWO)**”.
- Na komendę „**Równaj - W PRAWO! (W LEWO)**” wszyscy kadeci jednocześnie i energicznie zwracają głowy w prawo (w lewo), z wyjątkiem prawoskrzydłowego (lewoskrzydłowego), i stają tak, aby prawym (lewym) okiem widzieć tylko swego sąsiada, a lewym (prawym) pierś czwartego od siebie. Po wyrównaniu, na komendę „**BACZNOŚĆ!**” jednocześnie zwracają głowy na wprost.

- **Odliczanie** stosuje się w celu ustalenia stanu liczbowego kadetów lub sformowania nowego szyku. Wykonuje się je na komendę np.: „**Kolejno – ODLICZ!**”, „**Do dwóch – ODLICZ!**”. Można także nakazać odliczanie do jakiegokolwiek liczby, np.: „**Do trzech (pięciu, dziesięciu) – ODLICZ!**”.
- Na hasło „**ODLICZ!**” kadeci pierwszego szeregu zwracają jednocześnie głowy w prawo z wyjątkiem prawoskrzydłowego. Kadet prawoskrzydłowy pierwszego szeregu zwraca głowę w lewo i zaczyna odliczanie. Pozostali kadeci pierwszego szeregu, odwracając energicznie głowy z prawej na lewą stronę, podają kolejno liczby, po czym zwracają głowy na wprost i przyjmują postawę swobodną. Natomiast kadeci drugiego szeregu zwracają uwagę na podaną przez ich poprzedników liczbę, która także ich dotyczy, i wraz z nimi przyjmują postawę swobodną.
- Jeżeli dwuszereg jest niepełny, to lewoskrzydłowy drugiego szeregu - po odliczeniu - zwraca głowę w kierunku dowódcy i melduje głośno: „**Niepełny!**”.
- Aby sformować kolumnę dwójkową z kadetów maszerujących w rzędzie, stosuje się odliczanie w marszu na komendę „**Do dwóch – ODLICZ!**”. Kadeci odliczają wówczas, nie zmieniając tempa marszu, i kolejno zwracają głowy w lewo. W podobny sposób wykonuje się w marszu komendę „**Kolejno — ODLICZ!**”.
- **Odstępowanie** nakazuje się, aby ułatwić przegląd kadetów lub zapewnić im większą swobodę ruchów w czasie ćwiczeń. Polega ono na zwiększeniu odstępów między kadetami o liczbę kroków podaną w komendzie, np. „**Od prawoskrzydłowego (lewoskrzydłowego), pięć (dziesięć) kroków – ODSTĄP!** (biegiem - ODSTĄP)”. Na hasło komendy kadeci - z wyjątkiem skrzydłowego, od którego zaczyna się odstępowanie — robią w lewo (prawo) zwrot i maszerują (biegną) w nakazanym kierunku, oglądając się przez lewe ramię - każdy na bezpośrednio za nim maszerującego (biegnącego) kadeta. Po jego zatrzymaniu się następny kadet robi tyle kroków, ile podano w komendzie. Następnie zatrzymuje się, robi w prawo (lewo) zwrot, wyrównuje i samorzutnie przyjmuje postawę swobodną.
- Podczas odstępowania od środka wskazuje się kadeta, od którego należy rozpocząć wykonywanie tej czynności. Na komendę, np. „**Od kadeta Kowalskiego, krok – ODSTĄP!**” lub „**Od kadeta Kowalskiego, w prawo (w lewo), krok – ODSTĄP!**”, wyznaczony kadet mówi „**Jestem**” i na sekundę podnosi lewą rękę do poziomu z dłonią ułożoną w płaszczyźnie pionowej. Jeżeli pododdział jest ustawiony w dwuszeregu, lewą rękę podnosi do poziomu również kadet kryjący wskazanego z pierwszego szeregu.
- **Łączenie** odbywa się w odwrotnym kierunku niż odstępowanie na komendę, np.: „**Do prawoskrzydłowego (lewoskrzydłowego) – ŁĄCZ!** (biegiem - ŁĄCZ)” lub „**Do kadeta Kowalskiego – ŁĄCZ!** (biegiem - ŁĄCZ)” albo „**Do kadeta Kowalskiego w lewo (w prawo) – ŁĄCZ!** (biegiem - ŁĄCZ)”.
- **Przesunięcie szyku** o krok w przód lub w tył odbywa się na komendę, np.: „**Pierwsza drużyna, krok na wprost (w tył) – MARSZ!**”. Kadeci robią krok w nakazanym kierunku, nie zmieniając frontu.
- Aby przesunąć szyk do przodu na odległość większą niż krok podaje się komendę, np.: „**Drużyna, sześć kroków na wprost – MARSZ!**” lub - jeżeli nie podaje się liczby kroków - „**Drużyna, na wprost – MARSZ!**”. Aby przesunąć szyk w tył na odległość większą niż krok, najpierw należy podać komendę do wykonania zwrotu w tył, a następnie - dotyczącą przesunięcia. Przesunięcie szyku w prawo (lewo) wykonuje się po zmianie frontu szyku.
- Zmiany frontu ugrupowania rozwiniętego dokonuje się na komendę, np.: „**Drużyna, w prawo (w lewo) zachodź – MARSZ!**”. Kadet skrzydłowy nieruchomego skrzydła zachodzi w miejscu w prawo (w lewo) w takim tempie, aby maszerujący po okręgu mogli zachować równanie. Po dojściu drużyny do odpowiedniego miejsca dowódca

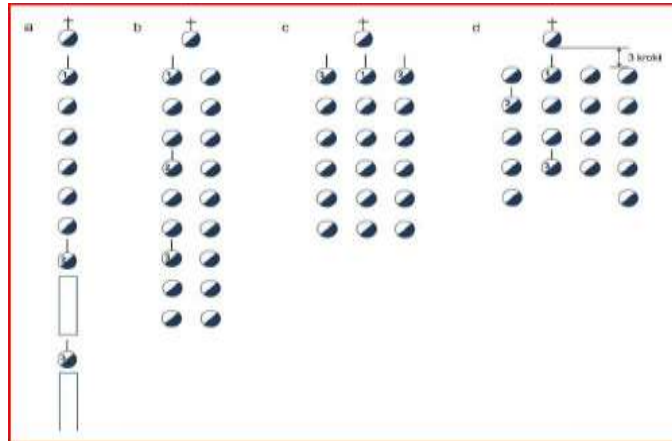
- podaje komendę „**Drużyna – STÓJ!**”. Zachodzenie odbywa się krokiem zwykłym.
- Zmianę ugrupowania w miejscu nakazuje się, gdy kadeci stoją w postawie zasadniczej.
  - **Z szeregu w rząd** przechodzi się na komendę „**W prawo – ZWROT!**”, natomiast **z rzędu do szeregu** „**W lewo – ZWROT!**”.
  - **Z szeregu w kolumnę dwójkową** przechodzi się na komendę „**W dwójki, w prawo – ZWROT!**”. Kadeci, na których podczas odliczania wypadła liczba jeden, robią w prawo zwrot w miejscu, a oznaczeni liczbą dwa wykonują na obcasie buta prawej nogi i czubku lewego buta część zwrotu w prawo, po czym lewą nogą robią energiczny wykrok w lewo w skos i — dostawiając prawą nogę do lewej - stają na lewo od swych sąsiadów.
  - Z kolumny dwójkowej do szeregu powraca się na komendę „**W szereg, w lewo – FRONT!**”. Kadeci, którzy podczas formowania dwójek robili zwrot w miejscu (oznaczeni liczbą jeden), wykonują na obcasie buta lewej nogi i czubku prawego buta część zwrotu w lewo, po czym prawą nogą robią energiczny wykrok w lewo w skos i — dostawiając lewą nogę do prawej - stają na prawo od swych sąsiadów. Kadeci oznaczeni liczbą dwa robią zwrot w lewo w miejscu.
  - **Z dwuszeregu w kolumnę dwójkową** przechodzi się na komendę „**W prawo – ZWROT!**”, z kolumny dwójkowej do dwuszeregu natomiast na komendę „**W lewo – ZWROT!**”.
  - Kolumnę dwójkową (rząd) z dwuszeregu (szeregu) formuje się zawsze w prawo; dwuszereg i szereg z kolumny dwójkowej (rzędu) — w lewo.
  - **W marszu z kolumny dwójkowej w rząd** przechodzi się na komendę „**W rząd - W TYŁ!**”. Kadeci z lewego rzędu przesuwają się w takt marszu za swych prawych sąsiadów, zachowując regulaminowe odległości.
  - **W marszu z rzędu w kolumnę dwójkową** przechodzi się na komendę „**W dwójki - W PRZÓD!**”. Kadeci, na których podczas odliczania wypadła liczba dwa, przesuwają się w przód na lewo od swych poprzedników. Ustawione w ten sposób dwójki dołączają i kryją dwójkę czołową, która skraca krok bez komendy. Po przyjęciu regulaminowych odstępów i odległości podaje się komendę „**Zwykły – KROK!**”.

➤ Pluton

- W ugrupowaniu rozwiniętym pluton występuje w następujących szykach:
  - 1) w szeregu (a); 2) w dwuszeregu (b); 3) w trójszeregu (c).

- W ugrupowaniu marszowym pluton występuje w następujących szykach:
  - 1) w rzędzie (a); 2) w kolumnie dwójkowej (b); 3) w kolumnie trójkowej (c)
  - 4) w kolumnie czwórkowej (d).

- **Skrzydła** ugrupowania rozwiniętego zagina się; na komendę, np.: „**Druga drużyna zagiąć skrzydło - MARSZ!**”, „**Od kadeta Kowalskiego zagiąć lewe (prawe) skrzydło - MARSZ!**” lub „**Od kadeta Kowalskiego i kadeta Nowaka zagiąć skrzydła - MARSZ!**”.
- Jeśli zaginanie następuje od wyznaczonego kadeta, mówi on wówczas „**Jestem**” i podnosi na sekunda lewą rękę do poziomu. Stojący za nim w następnych szeregach również podnoszą lewe ręce do poziomu.
- Na komendę dotyczącą zagięcia skrzydeł pododdział lub kadeci skrzydłowi, wraz z wymienionymi w zapowiedzi, zaginają skrzydło (skrzydła), przesuając się do przodu krokiem zwykłym. Wymieniony kadet zachodzi w miejscu w prawo (w lewo) w takim tempie, aby maszerujący po okręgu mogli zachować równanie. Kadeci ci zatrzymują się po dojściu do miejsca, w którym są ustawieni pod kątem 90° w stosunku do frontu pododdziału. Po zagięciu skrzydeł podaje się komendę „**SPOCZNIJ!**”.
- Skrzydła odgina się na komendy, np.: „**Pierwsza i trzecia drużyna (od kadeta Iksińskiego i kadeta Igrekowskiego) w tył - ZWROT!**”; „**Odgiąć skrzydła - MARSZ!**”. Kadeci zaginający poprzednio skrzydła robią w tył zwrot, wracają na poprzednie miejsce w taki sam sposób, jak podczas zaginania skrzydeł i zatrzymują się na linii pododdziału. Na komendę „**W tył - ZWROT!**” robią w tył zwrot, po czym na komendę „**SPOCZNIJ!**” przyjmują postawę swobodną.
- **Z dwuszeregu w kolumnę czwórkową** przechodzi się z postawy zasadniczej na komendę „**W czwórki, w prawo — ZWROT**”. Kadeci, na których podczas odliczania wypadła liczba **jeden**, robią w prawo zwrot, oznaczeni zaś liczbą **dwa** wykonują na obcasie buta prawej nogi i czubku lewego buta część zwrotu w prawo. Po czym lewą nogą robią energiczny wykrok w lewo w skos i - dostawiając prawą nogę do lewej - stają na lewo od swych sąsiadów.
- Z kolumny czwórkowej do dwuszeregu powraca się z postawy zasadniczej na komendę „**W dwuszereg, w lewo - FRONT!**”. Kadeci, którzy podczas formowania kolumny czwórkowej robili zwrot w miejscu (oznaczeni liczbą jeden), wykonują na obcasie buta lewej nogi i czubku prawego buta część zwrotu w lewo. Po czym prawą nogą robią energiczny wykrok w prawo w skos i — dostawiając lewą nogę do prawej - stają na prawo od swych sąsiadów. Pozostali robią w lewo zwrot.
- **W marszu z kolumny czwórkowej w kolumnę dwójkową** przechodzi się na komendę „**W dwójki - W TYŁ!**”. Kadeci oznaczeni podczas odliczania liczbą dwa przechodzą w takt marszu za swych sąsiadów z prawej strony i kryją ich, zachowując przepisową odległość. Lewy rząd w tym czasie dołącza do prawego. Kadeci idący w pierwszej dwójce nie zmieniają długości kroku.
- **W marszu z kolumny dwójkowej w czwórkową** przechodzi się na komendę „**W czwórki - W PRZÓD**”. Kadeci lewego rzędu oznaczeni podczas odliczania liczbą

jeden(jedyński) odstępują w lewo. Ci natomiast, którzy poprzednio przeszli w tył (oznaczeni liczbą dwa - dwójki), wstępują na dawne swoje miejsce (na wysokość jedynek). Czoło skraca krok bez komendy. Kadeci maszerują dalej krokiem zwykłym na komendę „**Zwykły – KROK!**”.

- Przejście z **trójszeregu w kolumnę trójkową** wykonuje się na komendę „**W prawo – ZWROT!**”. Natomiast powrót z **kolumny trójkowej do trójszeregu** — na komendę „**W lewo – ZWROT!**”.
- Aby ustawić pluton do prowadzenia musztry drużynami i do innych wystąpień służbowych podaje się komendę, np.: „**Pierwszy pluton, w szeregu** (dwus szeregu), **na placu, pierwsza drużyna na wysokości masztu** (na poprzednim miejscu), **pozostałe drużyny w odstępach** (odległości) **piętnastu kroków, frontem do budynku szkoły – ZBIÓRKA!**”.
- Pozostałe zmiany szyków, zbiórki, rozejścia się, równanie i krycie, odliczanie,
- odstępowanie, itd. wykonuje się według zasad podanych dla drużyny.

